

Ufkumda Hiç Sönmeyecek Bir Meşale*

A Torch Which Shall Never Fade On My Horizon

Ahmet Çelenkoğlu**

Öz

Türkiye’de kütüphanecilik mesleğine önemli katkılar yapmış olan Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ’un vefatı nedeniyle kaleme alınan yazıda; değerli hocamızın eğitimci kişiliğinin yanı sıra, yazarın üniversite eğitimi sırasında hoca ile iletişimi ve mesleki hayatındaki etkisi üzerine izlenimler paylaşılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ; kütüphanecilik eğitimi; sibernetik.

Abstract

The following paper is written in tribute to Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ, who passed away recently. It aims to reveal the master’s personality as an invaluable instructor while sharing impressions on the author’s experience during his university training through his exchanges with the professor and the latter’s influence on the young students’ future professional career.

Keywords: Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ; librarianship education; cybernetics.

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümünde öğrenciyken, en zevk aldığım derslerin başında geliyordu Sibernetik! (Baktım da DTCF’nin Lisans Ders Programına, Sibernetik yoktu. Güncelliğini yitirdiğinden midir, içeriği başka derslerde anlatıldığından mıdır, bilemem.) Bu dersten aklımda kalan; İnsan-İnsan, İnsan-Makine, Makine-Makine ilişkileri...

1980’lerin başı... O güne kadar ne bir bilgisayar görmüşüz, ne de bir cep telefonu! Anlayacağınız; İnsan-İnsan, İnsan-Makine, Makine-Makine ilişkisi tam bir hayal fırtınasıydı benim için. Hele de Makine-Makine ilişkisi! Bir türlü kavrayamıyor, gözümüzde canlandıramıyordum. Eh, ne yapalım; “Yapay Zekâ” veya “Sanal Gerçeklik” gibi kavramların hiçbir karşılığı yoktu ki o zamanlar.

Bu derste Hocamız “Media” derdi sık sık. Bu terim, günümüzdeki kadar ele ayağa düşmediğinden gizemli bir anlam taşırdı bizim için, “Stres” de aynen öyle.

Sibernetik dersi, içerik açısından çok ilginç olmasının yanı sıra, o zamanlar amatörce karikatür çizdiğim için de çekiciydi benim için. Hoca, bazı derslerde, yanında getirdiği bir karikatürü gösterip; “Bu karikatürde anlatılmak istenen nedir?” diye sorardı. Eh, tahmin

* KUTUP-L tartışma listesinde paylaşılan bazı anı mektuplarının derlenmiş ve gözden geçirilmiş halidir.

This is a compiled and revised version of some memory letters that were shared in the discussion list KUTUP-L.

** Emekli kütüphaneci. E-posta: celenkogluahmet@gmail.com

Retired librarian, Turkey.

edileceği üzere güldüren (!) karikatürler değildi gösterdikleri, yazısızdı. Bizi güldürmek yerine, derin derin düşünmeye zorlardı. Ben de en çok, işte o “anı” severdim.

İşte bu ilginç dersi veren kişiydi Berin Hoca! Kıvrıkcık ak saçları, başı dumanlı bir dağ izlenimi verirdi. İnsanın ruhunu okşayan ses tonu ve vurguları, dinleyeni çocukluğuna götürür, karşı konulamaz bir şımarma isteği uyandırır.

Sibernetik dersindeki karikatürlerin yorumlanmasından cesaret alarak, bir ders çıkışında Berin Hoca’yla konuştum. Biraz da övünerek dedim ki:

- Biliyor musunuz Hocam, ben de karikatür çiziyorum. Hatta birkaçı “*Gırgır Dergisinde*” yayınlandı.

- Aaaa, öyle mi çocuğum? Getirsene bir göreyim, dedi.

Ertesi gün götürdüm karikatürlerimi. Hepsini uzun uzun inceledi. O karikatürlere bakarken, ben de tepkisini anlamaya çalışarak dikkatle onu izliyordum. İncelemeyi bitirdiğinde:

- Biliyor musun çocuğum; çok güzel bu karikatürler. Sakın çizmeyi bırakma! dedi.

Daha önce de dedim ya, Berin Hoca’nın konuşması bende şımarma isteği uyandırır. Belki de onun anaç tavrı, altı yaşından beri annesiz yaşayan ruhumu okşuyordu. Fakat bu şımarma isteği, asla saygısızlığa dönüşmedi. Onu her gördüğümde, saygıyla eğilip elini öperdim.

- Sadece karikatür değil Hocam! Ben heykel de yapıyorum, dedim.

- Aaa, nasıl heykel yapıyorsun? dedi büyük bir şaşkınlıkla.

- Hocam, alçıyı alıyorum, plastik bir kapta donduruyorum. Sonra alçıyı, kafamda tasarladığım bir objeye uygun olarak bıçak, tornavida hatta iğneyle oyuyorum.

- Çocuğum, getirip göstere bana, çok merak ettim.

Heykel deyince, öyle bir iki metre boyunda heykeller gelmesin gözünüzün önüne. Alt tarafı dar gelirlili bir öğrenciyim. Yani, ne mali imkânlarım, ne ortam, ne teknik bilgim, ne de alet edevat uygundu. Zaten yaptığım heykelciklerin çoğunu eşe dosta hediye ederdim. Bu nedenle, Berin Hocaya hediye etmek üzere bir heykelcik yapmaya karar verdim. Boyu en fazla bir karış olan bir kapta alçıyı dondurdum. Kafasında kavuğuyla, üzerinde cüppesiyle ileriye uzattığı ellerinde bir kazan tutan Nasreddin Hoca heykeli yaptım. Tabii, kazanın içindeki tencereyi de unutmadım. Laf aramızda, alçıdan oyarak heykel yapmak çok sinir bozucu bir işti. Çünkü çok kırılmalı bir malzeme olan alçıda, hatanın telafisi yoktu.

Yaptığım heykelciği bir poşete koyarak girdim Berin Hoca’nın odasına. Heykelciği gören Berin Hoca:

- Bunu sen mi yaptın Çelenkoğlu? diye hayretle sorarak incelemeye başladı:

- Aaa, kazanın içine bir de tencere yapmış! dedi.

- Evet Hocam, ben yaptım, dedim gururla.

- Sende büyük yetenek var. Bu işi sakın bırakma. Senden iyi sanatçı olur. Ankara Resim ve Heykel Müzesi Müdürü Tunç Bey’i arayacağım. İlk fırsatta gidip onunla görüşeceksin, tamam mı? dedi.

- Tamam Hocam, dedim. O anda; “Tamam.” dedim ama hiç gitmedim. Bu yüzden; Berin Hoca her karşılaştığımızda, elini öpmek için önünde saygıyla eğildiğimde, kulağımı hafiften çekerek varsa yanımızdaki kişilere beni şikâyet ederdi:

- Ah bu çocuk... Bu çocuktan çok iyi bir sanatçı olurdu, derdi.

Berin Hocayı çok severdim. Fırsat buldukça ziyaretine giderdim. Bir keresinde dedi ki Berin Hoca:

- Çelenkoğlu, sen sanatçı olması gereken biriydin, hadi bunu yapmadın; sen akademik kafası, düşünce yapısı olan birisin, bari bu yolda ilerleseydin.

Ben de, bunu denediğimi belirterek yaşadığım olayı anlattım. Üzülerek:

- Yaa, hiç sorma! Ben de o sınavın değerlendirme komisyonundaydım, fakat bir işim çıktığı için İstanbul'a gitmek zorunda kaldım ve komisyon toplantısına katılmadım, dedi.

Berin Hocamın eleştirdiği “akademik kariyer” konusunda çaba göstermediğim söylenemez. Anlatayım:

1980'li yılların sonlarıydı, yanlış anımsamıyorsam. Mezun olduğum bölümün altı yüksek lisans öğrencisi almak için sınav açacağını duydum. Ben de başvurudum. O zamanlar sınavlar, sınavı açan bölümlerde iki aşamalı olarak yapılıyordu. Yabancı dil sınavını başaranlar, bilim sınavına giriyordu. Sınıf arkadaşlarım da dâhil olmak üzere, 20-25 kişinin girdiği yabancı dil sınavını başaran 10-12 kişiden biriydim.

Bilim sınavına girdik. Klasik sınav yöntemiyle iki soru soruldu ve düşüncelerimizi sınav kâğıdına aktarmamız istendi. Sorulardan biri -aklımda yanlış kalmadıysa- halk kütüphanelerinin işlevleri üzerineydi.

Tam “dört” sayfa doldurdum.

Sonuçların açıklanacağı gün bölüme gittim. Duvara sınav sonuçları yazılı bir kâğıt asılmıştı. Hani altı yüksek lisans öğrencisi alınacaktı ya; yapılan bilim sınavında beş aday barajı aşacak yeterlikte not almıştı ve benim aldığım not, belirlenen baraj notundan 5 puan düşüktü. Bilim sınavını 5 puanla kaybetmişim yani. Benden esirgedikleri 5 puanı verselerdi, altı kişilik kontenjanı doldurur, beş yüksek lisans öğrencisi almazlardı. Yapmadılar. Ben de bir hak arayışına girişmedim. Sebebini bile -nur içinde yatsın- Berin Hoca açıklayınca öğrenebildim.

Berin Hoca, o tonton, hiç çocuğu olmamasına rağmen kocaman bir anaç yüreği olan sevgili Hocam!

Bir huzurevinde geçirdi son günlerini. Sevgili Handan Öralay'dan öğrenmişim Berin Hocamızın Balgat'taki 75. Yıl Huzurevinde kaldığını. Beraber gittik, sohbet ettik Berin Hoca'yla. Kendisinin de misafir olduğu huzurevinde bizi ağırlayabilmek için gösterdiği içten çaba, bizi çok mahcup etmişti. Yaşlılıktan ötürü bedeni iyice küçülmüş, ancak nur yüzündeki aydınlık hiç azalmamıştı. Belleği de bize taş çıkaracak kadar güçlü, nezaket timsali, sıcak, sevecen diliyle Berin Hocamızdı işte. Daha sonra, birkaç arkadaşla tekrar ziyaret etmeyi düşündük ama kismet olmadı. Arkasında koskoca bir boşluk bırakarak çekip gitti bu dünyadan...

Ah Berin Hocam, ah! Sizin öğütlerinizi tutmamanın bedelini çok ağır ödedim. Sizin ifadenizle “Harcanmış Bir Yetenek, Kayıp Bir Sanatçı” olmakla da kalmadım. Neredeyse bütün ömrümü verdiğim Milli Kütüphaneden uzakta, bir anlamda sürgünde, çalışma hayatıma son verdim ve emekliye ayrıldım.

Sizin öğrenciniz olmaktan, sizi tanımaktan ötürü büyük bir gurur duyuyorum. O tonton görüntünüz gözlerimden, sesiniz kulaklarımdan silinmeyecek. Nur içinde yatın.